

"Твори Собачко-Шостак — золота сторінка в історії українського мистецтва"

Михайло Стельмах

До 125-річчя від дня народження

Олена Шестакова

Серед славетних імен українських народних митців ХХ ст. ім'я Ганни Собачко-Шостак посідає особливе місце. Творчість народної майстрині — унікальне явище не лише в історії української, а й світової культури. Художник яскравого індивідуального самовияву, вона віртуозно володіла лінією, ритмом, кольором. Образи її композицій співзвучні сьо-

годенню й водночас пов'язані із прадавніми пластами народної культури.

Життя майстрині у мистецтві тривало більш ніж півстоліття, зазнало декілька етапів свого розвитку й щораз спалахувало з новою силою.

Г. Ф. Собачко родом з відомого центру народного мистецтва — с. Скопці Баришівського повіту Полтавської губернії (нині с. Веселинівка Київської обл.). Творчий шлях розпочала в навчально-показовій килимовій майстерні, відкритій у 1910 р. у рідному селі, в маєтку поміщиці А. В. Семиградової. Художнім процесом майстерні керу-

рах майстрині, безперечно, пов'язані з полтавськими килимами та вишивками. Будуючи свої композиції на домінанті кольорових плям і варіантності різних за розмірами та конфігурацією "примхливих" квітів та листя, майстриня ніби розтинає квіти на складові, а потім збирає їх по-новому, досягаючи за допомогою ліній та кольорових сполучень відчуття або рівноваги, або динаміки та руху. На деяких панно пелюстки квітів непомітно, безперервно з волі ав-

вала професійний художник Є. І. Прибильська. Демократична спрямованість, всебічна обізнаність Є. Прибильської та А. Семигратової, їх постійні контакти з художниками-авангардистами визначали основну діяльність навчально-показової майстерні.

Як художниця Ганна Феодосіївна, безумовно, виросла на ґрунті народної культури. Проте, великий вплив на її творчість мали енергійні авангардистські пошуки декоративного трактування орнаменту її вчительки Євгенії Прибильської. У доробку Г. Собачко є композиції, виконані під впливом настінного малювання. Проте, форма та щільне заповнення площини орнаментальними елементами у тво-

тора трансформуються в образи птахів, комах, риб, фантастичних істот, іноді людини. Усі зображення сплетені воєдино, що викликає асоціації зі стародавніми тератологічними орнаментами. Перед нами живопис-

Тривога. Папір, акварель, гуаш. 1916.

Кольоровий рух. Папір, акварель, гуаш. 1919.

Декоративне панно. Папір, акварель, гуаш. 1935.

но-декоративні фантазії, в яких відчувається присутність чогось незбагненого, і які живуть за своїми законами, в особливому світі.

Г. Ф. Собачко-Шостак брала участь у багатьох виставках, які відбувалися в першій чверті ХХ ст. в Росії, Україні та за кордоном. У 1920-х роках її твори експонувались у Франції, Німеччині, Чехії, Великій Британії.

1932 року, за підтримки Є. Прибильської, майстриня з родиною переїздить до Підмос-

вали на Міжнародній виставці в Парижі. За внесок у розвиток народного мистецтва України та участь у виставці 1936 р. Г. Ф. Собачко-Шостак одна з перших отримала звання "Майстер народного мистецтва УРСР", а за участь у Декаді українського мистецтва та літератури в Москві їй присуджено I премію та відзначено Дипломом I ступеня.

Новий період творчого злету таланту Ганни Феодосіївни припадає на останні роки життя. Вісті з України, віднайдені ранні роботи, які зберегла Є. Прибильська, інтерес та увага науковців – все це стало досить сильним стимулом для творчої натури, імпульсом до праці, і 80-річна майстриня знову

ков'я (селище Черкізово), де починає працювати на фабриці набивних тканин. Вона – учасник Першої республіканської виставки 1936 р. (Київ, Москва, Ленінград (нині Санкт-Петербург)). 1937 р. її твори експону-

Жар-птиці. Папір, акварель, гуаш, туш. 1965.

Зустріч у квітах. Папір, акварель, гуаш, туш. 1963.

Ваза з квітами. Папір, акварель, гуаш, туш. 1964.

■ Виставки

Весняні квіти.
Папір, акварель, гуаш, туш.
1963.

серйозно береться за пензель. В результаті народжується нова серія робіт – “Квіти України”. Вони мали великий успіх і 1965р. були висунуті на премію ім. Т. Г. Шевченка. У цей період її композиції стають гранично насичені кольором, в них відчувається неповторна індивідуальність, особливе світобачення автора. На рівні підсвідомого художниця творила власний міф прекрасного. Перед нами

фесрії барв та орнаментальних елементів. Це не тільки ліричні твори, а й монументальні, до деякої міри епічні. Серед них, як і в 1920-ті рр., ми бачимо ше-

деври орнаментального декоративного мистецтва.

У Музеї українського народного декоративного мистецтва зберігається унікальна колекція робіт Ганни Феодосіївни Собачко-Шостак. Упродовж більш ніж п'ятидесяти років музей веде велику роботу з популяризації мистецького надбання майстрині. Її твори експонувалися більш ніж на 40 музейних виставках, як в Україні, так і в багатьох містах колишнього Радянського Союзу та за його межами. Серед них виставки у Франції, Угорщині, Канаді, Чехословаччині, Румунії, Бельгії, Австрії, Данії, Португалії, Югославії, Німеччині, Польщі та США. Організовував Музей і персональні виставки автора.

Відкриття виставки.

Іван Драч — відомий поет, перекладач, драматург.

Зберігач колекції декоративного розпису О. Шестакова та головний редактор журналу “Родовід” Л. Лихач

Директор музею Адріана В'ялець та поет Борис Олійник.

